

ká derivácia na princípe metaforizácie alebo metonymizácie *execřovat'* (franc → nem) hovor 1 po vojensky cvičiť 2 preháňať, šikanovať, podobne i *gamizóna* – 1 vojenská posádka 2 voj slang pevnosť, väzenie, vojenská väznica Nakoniec v menšom rozsahu sme zaregistrovali tento typ integračných javov v oblasti odbornej lexiky – napríklad kuch *vřraz grřlovat'* sa (franc → angl) sa popri význame "opekať sa na grle" používa i v prenesenom expr odtenku "opaľovať sa na prudkom slnku"

Naznačené okolnosti integračného procesu galicizmov v slovenčine poukazujú na pružnosť preberajúceho jazykového systému pri zdomáckovaní jednej z pomerne početných vrstiev jazykových výpožičiek (v slovenčine registrujeme okolo 3700 galicizmov) Samotné okolnosti či predpoklady tohto procesu však ešte nevystihujú špecifikum príslušného procesu Vystihnutie osobitostí integračného procesu galicizmov bude podmienené konfrontáciou výsledkov rozšíreného záberu na ďalšie vrstvy jazykových výpožičiek z príbuzných i nepríbuzných jazykov

Literatúra

- DEROY, L. Vingt ans après l'Emprunt linguistique critiques et reflexions In Cahiers de l'Institut de Linguistique de Louvain L'emprunt linguistique 6 Louvain-la-Neuve, 1980, s 7-18
- Grand dictionnaire encyclopédique Larousse 10 zväzkov Paris, Librairie Larousse 1983
- HABOVŠTIAKOVÁ, K. Slová románskeho pôvodu v slovenčine In Studia Academica Slovaca 17 Bratislava, Alfa 1988, s 157-178
- HUMBLEY, J. Vers une typologie de l'emprunt linguistique In Cahiers de Lexicologie Paris, Didier Larousse 1974, s 46-70
- HOLUB, J. – LYER, S. Stručný etymologický slovník jazyka českého (se zvláštním zretelem k slovům kulturním a cizím) Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1968 527 s
- Kratky slovník slovenského jazyka Bratislava, Veda 1987 592 s
- LOTTE, D. S. Voprosy zaímstvovaniya i uporjadočeniya inozazyčnyh terminov i terminoelementov Moskva, Nauka 1982
- PATRAŠ, V. Gofry – gófrý, gófra – gófra? Kultura slova, 23, 1989, s 278-280
- PERGNIER, M. Les anglicismes Danger ou enrichissement pour la langue française? Paris, PUF 1989 214 s
- Le Petit Robert 1 Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française Paris, Le Robert 1983 2174 s
- Slovník cudzích slov Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1983 944 s
- ŠABRŠULA, J. Základy francouzské lexikologie Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1983, s 55-73
- VORONCOVA, I. B. Izmeneniya v semantike anglo-amerikanskich zaímstvovaniya vo francúzskom jazyke Inostrannyje jazyki v škole 1986, s 13-17

K niektorým otázkam jazykovej dynamiky súčasnej spisovnej bulharčiny, češtiny a slovenčiny

Ľuba Stojanova (Bulharsko)

Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava

Zvýšenie záujmu o spisovný jazyk ako objektívnu realitu je príčinou zrýchleného vývoja jeho teórie V ČSFR a v Bulharsku sa publikuje množstvo zborníkov venovaných rôznym slovanským jazykom, konajú sa konferencie o jazykovej kultúre, jazykovej výstavbe a jazykovej politike Výskum štruktúry jednotlivých úrovní jazyka sa realizuje v synchrónnom pláne V oblasti slovanských spisovných jazykov najviac sa rozvíja výskum ich dynamiky

Ako prostriedok komunikácie je jazyk systém, ktorý sa nachádza v stálej dynamike V súčasnosti proces jazykového vývoja prebieha zvlášť rýchlo – niekedy sa zmeny odohrávajú aj v rečovej praxi jednej generácie Vývoj jazyka je ovplyvnený aj premenami v živote ľudí, politickým a ekonomickým vývojom, demokratizáciou spoločnosti, modernizáciou hospodárstva a priemyslu atď Podľa teórie Pražskej lingvistickej školy sa dynamika v jazyku prejavuje napätím medzi odstupujúcimi a nastupujúcimi jazykovými elementami, medzi tradičným a inovačným Zmeny v súčasnej spisovnej češtine, slovenčine a bulharčine sú vyvolané v podstate blízkymi spoločenskými podmienkami, ktoré majú korene v obdobnom vývoji spoločnosti, preto v nich môžeme sledovať paralelné črty

Pri konfrontácii súčasnej češtiny, slovenčiny a bulharčiny je nevyhnutné ukázať ich rozdielnu jazykovú situáciu Pre bulharčinu je charakteristické vnútorne homogénne jazykové prostredie a pre česko-slovenské podmienky majú veľký význam jazykové kontakty češtiny a slovenčiny V týchto spisovných jazykoch prebiehajú v súčasnosti viaceré aktívne procesy, ktoré sú charakterizované zložitými vzájomnými vzťahmi Tendencie ako snaha o demokratizáciu a racionalizáciu, inovácia a stabilizácia, terminologizácia a determinologizácia, internacionalizácia a nacionalizácia sa týkajú súčasnej češtiny, slovenčiny a bulharčiny v rôznej miere Rozdiely medzi tromi slovanskými jazykmi majú predovšetkým systémovo-štruktúrnú povahu, vzťahujú sa hlavne na tvorenie slov

Osobitné miesto vo výskume uvedených slovanských jazykov zaberá otázka možnosti prenikania cudzích slovotvorných elementov do štruktúry toho-ktorého jazyka Tendencia je silnejšia v súčasnej spisovnej bulharčine, ale môžeme ju sledovať aj v slovenčine a češtine Prejavom tendencie k internacionalizácii je veľký počet prevzatých neologizmov a okazionalizmov v spoločensko-politickej lexike Napr častý je výskyt slov s prefixálnou morféomou *narřo-* alebo *euro-* *наркoдoларя, наркoтърговец, наркoбизнес, евроракeтя, европесимизъм, еврофашизъм, Европшма, евросклерoза*

Aj v češtine sa používajú slová ako *наркoтеризмус, наркoгеня, euroдолар, Eurodisneyland*, v slovenčine *наркoбарoн, наркoмaфия, еврофарма, euroštúдио, евроетаз, Euroрегiоn*